

РБ
ОКРЪЖЕН СЪД
Изх. № 2948
8800 СЛИВЕН

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-4668	9-09-2025

ДО
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДО
БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА
ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

от Христина Захариева Марева –
кандидат за заемане длъжността „административен ръководител –
председател на Окръжен съд – Сливен“

Относно: Отговори на въпроси, поставени от Български институт на
правни инициативи

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

УВАЖАЕМА Г-ЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

Представям отговори на въпросите, поставени от Български институт
на правни инициативи, както следва:

1. „Смятате ли, че следва да продължи реформата в
съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г. относно
промените в Конституцията на Република България, обн. ДВ бр. 106
от 22.12.2023 г. и, ако да - в каква посока?“

Реформата в съдебната власт е продължителен процес, резониращ на
динамиката на промените в обществените отношения и потребността от
трайни решения, насочени към повишаване на доверието в работата на
правораздавателните и правозащитни органи. Осъществяването ѝ изисква
законодателни промени, съответстващи на принципите на стабилност,
сигурност, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност и
пропорционалности, за предоставяне на реални гаранции за качеството на
нормативните актове, за достъп до правосъдие, осигурявано от независим
и безпристрастен съд. Макар законодателните промени да са еманация на
политическа воля, успоредно с търсения обществен дебат при
изработване проектите на нормативните актове, необходимостта от
академичен и професионален подход и експертиза според мен е несъмнен.

2. „Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати.“

Решаването на проблема с неравномерната натовареност на първо място изисква оптимална и балансирана кадрова обезпеченост, чрез регулярни и ритмично провеждани конкурси. Както в концепцията ми, така и в изказването си по време на изслушването пред общото събрание на ОС – Сливен, проведено на основание чл. 85, ал. 3, т. 2 ЗСВ тя е поставена като важен акцент. Натовареността на магистратите по брой дела за разглеждане на месец е предмет на статистически форми и отчети, но освен броя на разглежданите дела, важни критерии са тяхната фактическа и правна сложност. В тази насока са разработени и се актуализират „Правилата за отчитане натовареността на съдиите“, но е необходимо намирането на адекватни механизми за оптимално отчитане на интелектуалния труд и контрол за достоверно отразяване в ЕИСС и ЕДИС на коефициентите за натовареност.

Реален напредък при балансирането на натовареността на съдилищата е функциониращия от 01.07.2025 г. модул за дигитализация на заповедното производство, чрез който делата се разпределят между районните съдилища в цялата страна на базата на тяхната натовареност. В съдебните производства, основани на принципите на състезателно начало, публичност и непосредственост подобно разпределение на делата и дигитализация на съдебния процес на този етап е трудно постижима.

Не на последно място по значимост е и успешното интегриране на медиацията като част от съдебния процес по граждански и търговски дела.

3. „Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

Законодателната регламентация на възнагражденията на всички нива според мен е верния подход към намиране на разрешение на въпросите, повдигнати в рамките на тази тема. Считаю обаче, че нормативно следва да са закрепени принципите при определянето им по начин, който да гарантира достоен и нормален – в най-общ смисъл, живот за магистрати и

служители и адекватно обезпечаване на техните и на семействата им житейски потребности. Успоредно с това е важно намирането на адекватна градация във възнагражденията, съответстваща на работата на магистратите от по-висшите инстанции, вкл. на въззивната инстанция, чиито решения често са и окончателни.

4. „От юли месец 2025 г. влязоха в сила промени в ЗМ и ГПК, въвеждащи задължителна информационна среща за процедура по медиация по някои видове граждански и търговски дела. Какво е мнението Ви за прилагането/използването на процедура по медиация в рамките на висш съдебен процес?“

В различните европейски държави медиацията е на различен етап на интегриране в гражданското законодателство. Пример за изчерпателно разписани и ефективни процедури е Италия, където задължителната медиация обхваща над 8 % от гражданските дела. Въвеждането ѝ в различните държави членки следва да отчита социокултурните особености и народопсихология, но съкращаването на времето и спестяването на значителни ресурси на страните и редуцирането броя на разглежданите дела е безспорно. Поради това все повече смятам, че ще нараства интересът към нея като алтернатива на съдебния процес за разрешаване на правни и неправни спорове.

Обхватът на споровете или исканията, посочени в чл. 140а, ал. 1 ГПК като задължителни, очертава приложимостта на медиацията като способ за разрешаване на правни спорове най-вече в районните съдилища, но нормата на чл. 140а, ал. 4 ГПК позволява използването ѝ и по делата, разглеждани като първоинстанционни пред окръжните съдилища. Имайки предвид значимостта и характера на правоотношенията или материалния интерес, ефективното ѝ интегриране според мен предполага – особено в извършването на преценката по чл. 140а, ал. 3, т. 7 ГПК (други, неизчерпателно посочени обстоятелства, които насочват към обосновано предположение, че медиацията не би довела до положителен резултат), натрупването на специфичен, допълнителен опит и неюридически познания.

5. „През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика за времето на действието им? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате? Има ли необходимост от разширяване и в каква посока?“

В организацията на работата на ОС – Сливен принципът на съдийски самоуправление се доказва като реално работещ, позволяващ ангажирането на професионалния капацитет на всички магистрати в процеса на администриране на различните дейности и оптимизиране на тяхната организация. Ролята на административния ръководител е да намира и предлага на общото събрание адекватни и съобразени решения както със специализацията на магистратите, така и с интересите на страните от приключване на делата в разумен срок с качествени съдебни актове. В тази си дейност председателят на съда е „пръв сред равни“ и бих си позволила преформулирането на този принцип като „пръв, НО сред равни“. Недалновидно би било да не се търси или да се пренебрегва ресурса, който предлагат магистратите. Регулярно и редовно в съда се свикват и провеждат общи събрания в упражняване на правомощията на общото събрание. В хода на дискусиите, дори спорейки, магистратите винаги са намирали адекватни и разумни решения при изработването на вътрешните правила в съда, при изразяването на професионални и задълбочени становища по искания за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления, при разпределението на съдиите в отделенията и определяне на тяхната специализация по материи и пр. Нещо повече – мнението ми е, че реалното упражняване на тези правомощия е стабилна основа в изграждането на мотивацията за работа. Има и правомощия, като това по чл. 85, ал. 3, т. 9 ЗСВ които са извън фокуса на дейността на съда и практически не се упражняват. Има и проблемни ситуации, в разрешаването на които отговорността на административният ръководител при липса на добра воля, например за промяна или разширяване на специализацията при дисбаланс в натовареността на отделенията извън специализацията на конкретния магистрат, предполага повече оперативна самостоятелност. В този смисъл по-съществено е не толкова разширяването, а предоставянето по законодателен път на ефективни и балансиращи механизми.

6. „Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Смятате ли, че това беше по-доброто решение или кодексът трябваше да остане единен?“

Считам, че разделното кодифициране е опит по-скоро за прецизиране на правилата в аспекта на различните функции на магистратите в съда и прокуратурата, при необходимост от извършване на пресценка при съмнения за нарушаването им. Високите етични и морални качества, както и осъзнатото възприемане на личностни ограничения в по-висока степен са съпътстващи всеки един етап от професионалния път, поради което

съблюдаването на етичните правила е естествено присъщо за интегритета на всеки магистрат, независимо от органа, в който работи.

7. „Смятате ли, че Висш съдебен съвет, който е с изтекъл мандат вече повече от две години е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители в органите на съдебната власт (и извън „тримата големи“), особено и след решението на СЕС от 30.04.2025 г.?”

Решението на СЕС от 30.04.2025 г. има съществени за съдебната реформа последици, които изискват прецизен и професионален анализ по отношение на осъществяването на функциите на всички конституционноустановени органи на съдебната власт. Във връзка с решението на СЕС, в решаващите мотиви към определение № 8513 от 19.08.2025 г. по адм. д. № 6562 от 2025 г. на ВАС се посочва, че „Конституционно недопустимо е да се преустанови автоматично за неопределено време дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет поради изтичане на срока на пълномощията на главния инспектор и на инспекторите и неизбирането от Народното събрание на нов състав на Инспектората, осигуряващ му функциониране в съответствие с конституционните предписания. Дискреционната власт на парламента е лимитирана и обратното подрива демократичния ред под върховенството на правото, което е конституционно установено по волята на суверена като елемент на фундаменталната структура на Основния закон.“ Споделям тази позиция и смятам, че лишаването на съдебната власт от административно управление ще засегне съществено гаранциите за независимостта на съдебната власт, свързани неразривно с начина на конституирането ѝ.

8. Вие сте един от участниците, които са спечелили конкурс за повишаване в търговските отделения на апелативните съдилища, прекратен с решение на СК от 11.02.2025 г. Бихте ли участвали отново в такъв конкурс? И как бихте процедирали, ако бъдете избрана за председател на ОС-Сливен?

Конкурсното начало е основополагащо в кариерно развитие и израстване на всеки магистрат, поради което – да, бих участвала във всеки конкурс като евентуална бъдеща възможност за професионална реализация. Доколкото разбирам въпроса Ви като насочен към приоритетите, които си поставям по повод кандидатурата ми за заемане длъжността „административен ръководител – председател на Окръжен съд – Сливен, отговорът може да бъде намерен в публикувания протокол относно изслушването ми пред общото събрание на съда на основание чл.

85, ал. 3, т. 2 ЗСВ, поради което ще си позволя да отговоря с препратка към него. В течение на периода от встъпването ми като и. ф. административен ръководител – председател на ОС – Сливен от 02.01.2025 г. насам, съвсем обяснимо съм си задавала този въпрос. Осъзнато, отговорно, добросъвестно и с отдаденост съм работила за запазване и надграждане на постиженията на съда, въпреки съпътстващите трудности. Поставила съм като свой професионален приоритет изпълнението на поетите ангажменти с кандидатурата си в този конкурс и нямам съмнения в отстояването на избора да изпълня мандата, ако ми бъде възложен в настоящия конкурс.

9. „На стр. 4 от концепцията Ви сочите, че сте завършили и „Психология“. Как според Вас това ще Ви помогне по-пълноценно да изпълнявате задълженията си като административен ръководител? И мислите ли, че съдиите имат нужда от допълнителна подготовка в областта или осигуряване на професионална психологическа помощ в конкретни ситуации, свързани със стрес?“

Всяка една от дисциплините, изучавани в рамките на магистратурата по психология, които съм посочила на същото място в концепцията си, има пряко отношение към формирането на лидерски качества и начина, по който личността на ръководителя се отразява на служителите и магистрати. Неговите психични устои и характер са решаващи за организационното и личностно развитие, в управлението на протичащите групови и работни процеси, поддържането на адекватна и креативна комуникация свързана с тях, с отчитане на личностните диспозиции и социокултурните особености на всеки при инспириране на необходимата нагласа и мотивация в различните работни процеси, както и в адекватното предотвратяване или решаване на евентуално възникнали конфликти. Въпросите свързани със себепознанието, превенцията на професионалното прегаряне, екипната работа, поддържането и развитието на емоционална интелигентност отдавна са във фокуса на Националния институт на правосъдието чрез различните програми за придобиване на неюридически умения от магистрати и служители.

10. „На стр. 39 от концепцията Ви предлагате вътрешни обучения от магистрати и служители на съда. Как бихте ги мотивирали да провеждат такива предвид намаления щат на съда?“

Тъкмо намаления щат на съда поражда потребността от съвместяването на различни качества и умения, изискващи гъвкава адаптация в изявата и реализацията на професионалните качества на служители и магистрати. Натрупването на опит в различни направления

представлява и поле за изява, което позволява адекватна преценка във възможностите за кариерно развитие. В основата на всеки организационен успех е стратегията, при която служителите и магистратите се възприемат като най-ценен ресурс, чрез удовлетвореност от позитивните резултати в от работата, сплотеност, отзивчивост и надграждане в нивата на комуникация.

С уважение:

Hristina
Zaharieva
Mareva

Христина З. Марева,
И.ф. административен ръководител –
председател на Окръжен съд – Сливен.